

PRACTICA MEDICALĂ ÎN ACȚIUNE, BENEFICIARĂ A MITULUI VÂNĂTORII

Medical practice – the beneficiary of the hunting myth

Dr. Grigore Bușoi

Motto:

*Medicul ca arc sub soare
E chemat la vânătoare,
În ținta săgeții lui
Bunăstarea omului*

Dr. Grigore Bușoi

Asocierea pe care o propunem – practica medicală eficientă în articulație cu vânătoarea – își are originea în spiritualitatea autohtonă. Astfel, constatăm că:

1. Întemeierea a ceva durabil poate avea la bază un ritual de vânătoare:
 - Descălecatul Moldovei. Să ne amintim de versurile:
„Dragoș, mândru ca un soare / A plecat la vânătoare...”
 - Stabilirea așezării Mănăstirii Putna, ctitoria lui Ștefan cel Mare, a fost aleasă printr-o săgeată, cu cea mai lungă bătaie, pornită dintr-o întrecere între arcași.
2. Înlăturarea răului care ne amenință:
 - O ploaie de săgeți contra dușmanului (a se vedea *Scrisoarea a III-a*);
 - Alungarea norilor aducători de furtună prin săgetarea lor (procedeu folosit de strămoșii daci).
3. Urările de bine la început de drum: colindele de Anul Nou și orațiile pe care colăcarii le adresează mirilor la nuntă.
 - Colindul *Domn, Domn să-nălțăm* („Când boierii nu-s acasă/Și-au plecat la vânătoare...“);
 - În poezia *Sorcova* găsim versurile: „Tare ca piatra/Iute ca săgeata,/Tare ca fierul/Iute ca oțelul“;
4. În proza românească nararea vânătorii luată ca pretext e frecvent întâlnită (Odobescu,

Sadoveanu etc.). De remarcat că performanța vânătorului are la bază calitățile omului, destoinicia sa, și mult mai puțin este punctată marca armei din dotare. Arma poate fi chiar o „țacală“ (țeavă de pușcă încărcată manual).

Aici este locul să vorbim de importanța „vânătorului“ medic de modă veche, care stăpâna patologia cu preponderență prin abilități clinice.

Mai mult, propensiunea mea în alegerea subiectului – medicina în acțiune ca o vânătoare *suis generis* – își are temeiul în:

- iubirea mitologiei cu Apollon, divinitate solară, părinte al lui Asklepios (zeul medicinei) și al sorei lui, Artemis, zeița vânătorii, anticipatoarea ecologiei, frați gemeni aflați în postura de pricepuți arcași;
- apropierea de istorie (sunt membru în Societatea de Istoria Medicinii, unde am luat în vizor isprăvi reale) și de spiritualitatea germană, opere și autori, din care cităm: *Die Welt als Wille und Vorstellung* („Lumea ca voință și reprezentare“, de Schopenhauer) și *Die Geburt der Tragödie* („Nașterea tragediei“, de Nietzsche), din poziția mea de *Der Bauer* („pion“) al asistenței medicale;
- implicarea mea ca susținător al realizării independenței disciplinei de medicină generală, prin obținerea statutului de specialitate;
- calitatea de absolvent al Liceului „Mihai Eminescu“ din Calea Rahovei nr. 38 din București, care ființa în casele lui Alexandru

Adresa de corespondență:

CMI Dr. Grigore Bușoi, Str. Apusului nr. 63, București

Odobescu, autorul lucrării *Pseudokynegetikos*;

- practician avizat pentru vânarea (descoperirea) patologiei cu mijloace clinice.

Aș vrea să mă opresc asupra zeității romane a vânătorii, Diana, similara Artemisei. Diana este apreciată ca o zeiță binefăcătoare care practica vindecări miraculoase.

Cunoscuta legendă „Diana și Acteon“ se regăsește în „Metamorfozele“ lui Ovidiu. Acteon, aflat la vânătoare însoțit de câini, o surprinde pe Diana fără îmbrăcăminte. Diana îl transformă pe Acteon în cerb și acesta este sfâșiat de propriii câini.

Povestea Dianei și a lui Acteon o întâlnim într-un sonet al lui Giordano Bruno (1548-1600), care atrage atenția asupra pericolului indus de miracolul cunoașterii (ce premoniție extraordinară!).

Pornise Acteon cutezătorul...

Și deveni vânat el, vânătorul!

La fel și eu cu gândurile mele,

Le-nalț spre pradă nobilă și rară,

Dar se-ntorc și mor mușcat de ele.

(Traducere C.D. Zeletin)

Arthur Schopenhauer (1788-1860), prin opera sa principală, transmite: Omul, vânător de iluzii, aleargă după himere. Arta, în calitate de contemplare estetică și morala milei, propensiuni des întâlnite în viața medicului, subliniem noi, pot să conducă omul pe calea salvării sale prin tangență cu înțelepciunea.

Friedrich Nietzsche (1844-1900), în *Vom Nutzen und Nachteil der Historie für das Leben* („Despre foloasele și dezavantajele istoriei pentru viață“) declară că „orice adevăr este o perspectivă centrată pe voința ce vrea să se afirme“. Nietzsche ne propune o lume a sensibilului și a corpului sub titulatura *Der Wille zur Macht* („Voința de putere“).

Pentru a nu cădea pradă unei lumi dionisiace (voluntaristă, orgiastică, a beatitudinii, dar și a disperării), avem alternativa unei naturi umane apolinice (calme, conștiente, raționale).

În vârtejul devenirii, în care distrugerea și disperarea sunt frecvente, Nietzsche ne vorbește în *Also sprach Zarathustra* despre posibilitatea „veșnicei reînțoarceri“, dar și despre existența unui *Übermensch* („Supraom“).

Pentru a ilustra două dintre deschiderile teoretice ale lui Nietzsche, ne oprim la lumea Greciei Antice, la Aristofan, dramaturg de geniu, închinător al lui Dionysos, și la Socrate, celebru filosof, întemeietor al *maieuticeii* (arta de a moși spiritele), adept al lui Apollon.

Un medic vânător al orizontului lărgit, trăitor la înălțimi spirituale, trebuie să cunoască cele trei maxime asociate lui Socrate: „Știu că nu știu nimic“, „Cunoaște-te pe tine însuți“ și „Viața trebuie trăită frumos – în plenitudine – până la capăt“.

Despre viața lui Socrate aflăm date de referință de la Xenofon (el înfățișează omul moral, înțelept și informat), de la Platon și de la Alcibiade (care-l vedea ca pe un taumaturg). Socrate a fost condamnat la moarte în anul 399 î.e.n. după împlinirea a 70 de ani. Principalele învinuiri care i s-au adus au fost:

- impietate (față de zeități locale);
- introducerea de zei noi (*Daimon*-ul – gândul din adânc al propriei conștiințe);
- pervertirea tineretului.

Moartea pentru Socrate era un fapt al naturii. Ultimele sale cuvinte au fost: „O, Criton, lui Asklepios îi suntem datori un cocoș.“ Care e semnificația acestui final? Noi, ca urmași ai Zeului Medicinii, ar merita să încercăm să găsim un răspuns.

Pentru sofști, inteligența umană poate demonstra orice despre un obiect vizat, existând posibilitatea emiterii unui raționament înșelător.

Mai aproape de zilele noastre, practica medicală ca proces „vânătoresc“ este o operație de inferență, de trecere de la o idee la alta.

Dacă avem în vedere lucrarea *Sein und Zeit* („Ființă și timp“) a lui Martin Heidegger (1889-1976), practicarea medicinei, inclusiv a vânătorii, în lumina operei amintite, pune în valoare ființarea lor ca *Dasein* (a fi în lume prin participare), în care moartea rămâne un orizont în interiorul căreia își face loc angoasa.

Am dori să ne oprim în treacăt asupra activității medicale ca artă vânătorescă. O introducere în subiect reprezintă picturile rupestre ale omului preistoric, care și-a pictat probabil mai întâi cu propriul sânge scena de vânătoare la care a participat.

Medicina ca artă este produsul minții artistului medic, care adaugă realităților naturale un ceva inedit sau, altfel spus, este vânătoarea medicului pentru cuprinderea frumosului din viața omului în calitatea sa de coparticipant reflexiv.

Să ne amintim mitul lui Pygmalion, care s-a îndrăgostit de opera sa, o statuie care a prins viață. Din iubirea comună a apărut fiul lor, care s-a numit *Pathos* („Suferință“). Pentru un Pygmalion modern, fiul dorim să poarte numele de „Sănătate“.

La un medic artist, inspirația e imboldul creației, iar munca îi modelează opera.

Un cuvânt despre actul comunicațional, care iese din sfera practicii vânătoresci. S-ar putea vorbi însă despre știința și arta ademenirii vânatului. Comunicare presupune un acord formal între inter-

locutori și ea se supune unei strategii ce vizează eficacitatea. Practica științifică și socială impune o etică a comunicării.

Din perspectiva inițierii cuplajului propus, vânătoarea, ca aplicare medicală, observăm:

- punerea în tensiune a interrelației: *vânător* (medicul cu abilități certificate) – *arc* (actul medical) – *săgeată* (procedee diagnostice și terapeutice) – *țintă* (problemele medicale vizate spre rezolvare) – *context* (spațiu-timp) – *evaluarea tragerii* (rezultate);
- deviza praxiologică: punct ochit, punct lovit;
- fotografierea realului medical;
- orientarea clasică: vânătoarea *fiarei* (boala);
- descoperirea și implementarea noului (informații, mijloace, atitudini);
- evidențierea necunoscutului în ipostaza sa negativă (exemplu, pandemia globalizării) și pozitivă (aduce prestigiu și putere);
- clasificarea unor tipuri de vânătoare:
 - a) vânătoarea „de întâmpinare” și vânătoarea „de așteptare”;
 - b) vânătoarea liberă cu ținte multiple și vânătoarea cu vânatul adus în bătaia săgeții.

NOTAȚII FINALE

1. Sunt adept al formulelor mnemotehnice, ele fiind deosebit de dragi lui Giordano Bruno. Vorbeam în preambul de poezia *Sorcova*, un colind de Anul Nou.

SORCOVA ne propune un model socratic: Socrate, Omul pentru care Rațiunea e Calea Oficioasă a Virtuții Adevărate. La rândul lui, SOCRATE vorbește despre rădăcina ființei pe calea vieții: Sănătate, Onestitate, Creație, Rațiune, Adevăr, Temeritate, Empatie.

2. Pentru medicul vânător, țeava de pușcă din dotare este stetoscopul, poate fi și acul atașat la seringă, precum și stiloul. Stiloul este folosit uneori pentru istorisiri vânătoarești: autobiografie romanțată, dări de seamă, comunicări științifice și, de ce nu, în statistică.

3. Diana, un simbol al luminii, ocrotitoare a vânătorii, dar și a pedepsirii încălcării adevărului, a pătruns în Dacia ca Diana Melifica, atribut nou, fiind patroana stupilor și a albinelor. Ea ar trebui să își ia arcul și tolba cu săgeți pentru cei care atentează în Dulcea Românie sau să-i transforme în jivine pe vânătorii de zestre ai Țării.

4. Sunt adeptul vânătorii medicale moderne în limitele ei de știință și artă, respectiv comunicare și

consum, ce se desfășoară conform principiilor leadershipului și se bazează pe praxiologie, teleologie și deontologie. Leadershipul presupune: educație, experiență, emoție, etică, economie, expertiză, elevație.

5. În încheiere, un mesaj din anul 1600 de la Giordano Bruno, cel care a devenit o torță vie pentru credința sa, în anul de grație în care Mihai Viteazul a unificat, cu gândul la viitor, Țara Românească, Ardealul și Moldova: „Retrăgeți-vă în sărăcia duhului, fiți umili [...], stingeți acea lumină de foc a intelectului ce vă cuprinde, vă arde și vă consumă”.

*

* *

Am participat la Conferința Națională de Medicina Familiei ce și-a desfășurat lucrările între 24-27 martie 2016 la București, unde era vârtos reprezentat detașamentul de avangardă al medicinei omului „total”.

Mi-a făcut plăcere să constat că Societatea Națională și-a dezvoltat în interiorul ei instituția colegelor luptătoare pe care am putea să le comparăm cu vestitele amazoane din Antichitatea greacă. Se aflau prezente dr. Sandra Adalgiza Alexiu, directorul conferinței, dr. Rodica Tănăsescu, președintele SNMF, și reprezentantele grupelor de lucru din care amintim pe dr. Cristina Isar, dr. Cătălina Panaitescu, dr. Loredana Piloff, dr. Daciana Toma, dr. Daniela Ștefănescu.

O idee pe care aș fi dorit să o dezvolt la Consfătuire era aceea că medicul de familie are într-un vizor telescopic istoria naturală a bolilor. Avem în vedere trofee cucerite:

- Ulcerul dodenal ca factor de risc al BPOC, din care entitate se recrutează CPC (cordul pulmonar cronic). În decompensarea CPC intervin virozele respiratorii și traumatismele toracice.
- În patologia cardiovasculară își face loc pentru relevarea patului arteriosclerotic semnul SINAR (artere sinuoase temporale și brahiale).
- În drumul către ciroza hepatică și cancerul hepatic am descris entitatea hepatofibroza latentă, recunoscută cu ajutorul unei triade clinice.

Mai sunt și alte observații care ar merita să fie cunoscute. Gândindu-ne la viitor, urăm succes Congresului Național de Medicina Familiei din octombrie a.c. de la Iași.